Találkozás Bécsben

1925. AUGUSZTUS 18: A KMP ELSŐ KONGRESSZUSA

Sötétruhás, vékonydongájú, harminc körüli parasztember nézelődött a hőséget lehelő bécsi utcán. Odahaza, Magyarországon az urak István királyt ünnepelni készültek, ő meg ideruccant Ausztriába néhány napra. Megszokta, hogy ne kérdezősködjék. Rátalált a házra, melyet keresett, a Glockengasse 60-ra. Itt — ebben a jellegtelen szürke házban működött az a kis könyvtár, ahol az alkalmazottak már befejezték napi munkájukat, s ma derült ábrázattal távoztak, mert háromnapi szabadságot kaptak — ahol neki kopogtatás után jelszóval kellett jelentkeznie.

A Tolna megyei Tamási községből való volt Gőgös Ignác. Ott dolgozott három fivérével sok éven át a vízimalomban, mígnem elragadta és szétszórta őket a háború, a forradalmak fergetege. Megjárta a taganrogi fogolytábort, majd amikor a bolsevikok fegyveres felkelése visszaadta szabadságát, a szervezkedő magyar vörösök közé állt. Leninnel is találkozott. Visszatért a falujába, Tamásiba. Amikor onnan Pestre költözött, bútorozott szobába az Aréna útra, már négyéves por lepte a fővezérként érkezett Horthy admirális fehér lova pataának nyomát. A nagy városban, külseje alapján senki sem gondolta, milyen fontos embere Gőgös az új magyar forradalomért folyó harcnak.

Huszonketten voltak

Ezúttal küldöttként érkezett Bécsbe. Itt tartották konferenciájukat a magyar kommunisták. A legjelentősebbet 1919 óta. Arról kellett dönteni, hogy milyen irányba vezessék tovább a nagy vérveszteség után újra harcrakész osztagokat, a Kommunisták Magyarországi Pártja illegális szervezeteit.

Megérkezett a határon túlról Őri Károly is. Aztán Hámán Kató és a többiek. Itt találkoztak a párt vezetőivel, Kun Bélával, Landler Jenővel, Alpári Gyulával.

Huszonketten jelentek meg. Tizennégyen otthonról jöttek. Rájuk, a hazulról érkezettekre várt a nagy szerep, hogy a legapróbb részletességgel feltárják társaik előtt az otthoni helyzetet, elmondják, hogyan élnek a munkások, a szegényparasztok, a kisemberek Tolnában, Baranyában, az Alföldön, a Dunántúlon, Ózdon, a bányatelepeken és a nagybirtokokon.

1925. augusztus 18-án reggel hárman ültek az asztalfőn: Kun, Landler és Gőgös. Megkezdődött a tanácskozás. Mégcsak a napirendről beszéltek, amikor felállt Hámán Kató és azt mondta:

— Elvtársak, inditványozom, ne legyen ez a mi tanácskozásunk konferencia, legyen a KMP első, újjáalakuló kongresszusa.

Indokolt volt a javaslat, az otthoni ideiglenességet meg kellett szüntetni, elérkezettnek látszott az idő, hogy a szervezettség, a tervszerűség helyreálljon, a munkában egységes irányítás és végrehajtás érvényesüljön. Elfogadták Hámán Kató indítványát, s elhatározták: az ellenforradalmi hatóságok megtévesztésére ezt az augusztusi tanácskozást úgy emlegetik majd a sajtóban: a KMP újjáalakuló májusi kongresszusa.

A magyarországi helyzet

Otthon az illegális mozgalom mellett legális baloldali munkáspárt, az MSZMP működött és erősödött. Néhány hónappal korábban bontott zászlót. Tagjai túlnyomórészt baloldali szociáldemokraták voltak, s olyan forradalmárok, akik — mint Gőgös is — a pártban végzett látható és legális tevékenységükön kívül a KMP illegális sejtjeiben is tevékenykedtek. A Magyarországi Szocialista Munkáspártot a nép Vági-pártnak nevezte. Vági István, a harcos szocialista munkás, ekkor már egészen közelállt a kommunistákhoz, azok pedig számítottak rá, bíztak benne.

Az újjáalakuló kongresszusnak ilyenformán nemcsak a KMP politikai programját kellett meghatároznia, hanem rá hárult az a feladat is, hogy a kommunisták révén nagyobb következetességet vigyen az MSZMP munkájába, marxista—leninista elemzés alapján kijelölt teendőit.

A bécsi tanácskozást gondosan előkészítették. A magyarországi viszonyokat már hónapokkal korábban behatóan tanulmányozta a Kommunista Internacionálé titkársága, az irányelveket pedig az az Organizációs Bizottság készítette elő, amely átmenetileg a Központi Bizottságot helyettesítette.

Hogyan tovább?

A tanácskozáson több órán át tartó élénk és mélyreható vita folyt a közép- és nyugat-európai, valamint a távol-keleti helyzetről, a nemzetközi erőviszonyokról, a munkásmozgalom problémáiról. Ezt követően a hazai viszonyok alakulásából igyekeztek olyan következtetéseket levonni, amelyek reális alapot nyújthattak a tőkés elnyomás elleni harc folytatásához. Dönteniük kellett arról is, milyen taktikát alkalmazzanak a forradalmi erők a szociáldemokrata párt vezérkarával szemben, hogyan dolgozzék a baloldali ellenzék a szakszervezetekben, milyen álláspontot foglaljanak el a kommunisták a parasztkérdésben. Magyarországon pénzügyi stabilizáció ment végbe, a Bethlen-kormány népszövetségi kölcsönnel útját állta az inflációnak, kibocsátotta az értékálló pengőt. A vad ellenforradalmi terrort az ellenforradalmi diktatúra követte, a finánctőke és a nagybirtokos osztály uralma megszilárdult. Ebben a helyzetben kellett dönteni a forradalmi erők további tevékenységéről...

A negyven évvel ezelőtt lezajlott bécsi illegális pártkongresszus megválasztotta a Központi Bizottságot, melynek tagjai a kongresszust követően részben külföldön, részben illegálisan itthon, dacolva a rájuk leselkedő életveszéllyel, folytatták munkájukat.

Az új forradalomért

A kongresszus után vált ismertté Kun Béla „Lesz-e még forradalom Magyarországon" című írása, amely a bécsi „Új Március" című folyóiratában látott napvilágot. Ez, és több más korabeli írás, magába foglalja azokat a nézeteket, melyek akkor a forradalmi munkásmozgalomban uralkodók voltak s amelyek a kongresszus határozataiban testet öltve, hosszabb időre megszabták a kommunisták és szövetségeseik teendőit Magyarországon.

Gőgös, Őri, Hámán Kató és a többiek csakúgy mint a kommunisták soraiba lépő Vági István a KMP első kongresszusának útmutatásai alapján folytatták áldozatos küzdelmüket osztályukért, a magyar dolgozó népért.

A fiatal parasztember, aki néhány napja még a bécsi utcákat rótta, újra Pesten volt. Panyókára vetett vászonzakóban, feltűrt ujjú ingben, közömbös arccal, szenvtelen tekintettel járt a dolga után és kívülről nem látszott rajta, milyen tüzek fűtik, milyen szenvedélyesen, elszántan küzd egy igazabb, emberségesebb világért.

V. F.

Miért nem előbb?...

Sok huzavona után végre épül a pusztaszeri új iskola

Tavaly ősszel jogosan nyugtalankodtak a pusztaszeri édesanyák. A tanteremhiány két műszakos oktatást követelt. A tanyai gyermekek szülei viszont a délelőtti tanítás mellett kardoskodtak.

— Korán sötétedik. Esős őszi vagy fagyos téli estéken ki felel a három-öt kilométert gyalogló kisgyermekekért.

Osztálytermeket azonban nem lehetett csak úgy elővarázsolni. A sakk-matt helyzetet végül is „albérlettel" oldották meg. Pártszékházat, művelődési otthont, tanácstermet rendeztek be iskolának.

1

A tavalyi leckéből biztosan tanultak az illetékesek — gondoltam, mikor Pusztaszeren az idei tanévnyitásra szépítkező iskolák előkészületeiről érdeklődtem. De tévedtem: a helyzet még változatlan. Marad tehát az „albérlet".

— Pusztaszeren — panaszkodtak korábban a tanácsházán — sem művelődési otthon, sem iskola nem épült húsz év alatt. Tavaly beszakadt az iskolaépület mennyezete. Négy osztálytérem használhatatlanná vált. Már nem szavak — tények sürgették az építést. Megmozdult a község valamennyi vezető embere, *a járástól a minisztériumig jártak az ügyben.*

Most, tanévnyitás előtt egy hónappal minden úgy van, mint tavaly. Miért?

2

— Nincs vállalkozó, aki felújítsa a régi iskolát. Javasolták, próbálkozzunk házilag segíteni — tájékoztatott a község tanácselnöke.

Ennek a hosszadalmas iskolaügynek jó ismerője a járási tanács művelődésügyi osztályának gazdasági felügyelője, Molnár István.

— Egyik ktsz sem vállalja most ezt a munkát. Nincs kapacitás. Kivitelezőt még biztosíthatna a KISZÖV, ha anyagot adunk hozzá. De honnan vegyünk?... — mondta.

— Magánvállalkozóval nem próbálkoztak?

— Kilencvenezer forintos felújításhoz már minisztériumi engedély kell ilyen esetben. Hosszadalmas. És nem is igen vállalják.

Gyakorlatilag idén már nincs mit tenni. Marad az épület rokkantan, kihasználatlanul. A járási tanács művelődésügyi osztályán elkövették azt a hibát, hogy a múlt évben nem kértek kapacitást e felújításra. Azt remélték, hogy az új iskolában nyitják a tanévet.

3

Mit tehetünk? Rámegy az idei bizakodás is. Jövőre biztosan elkészül az új iskola. Hiszen minden együtt: tervdokumentáció, pénz és kivitelező. Csakhogy itt is elkezdődött az alkudozás.

— Kértük a Csongrád megyei tanácsi építőipari vállalat vezetőit, hogy augusztusban fogjanak a munkához hozzá és az idén 600 ezer forint értékű munkát végezzenek. A vállalat viszont csak októbertől szándékozik dolgozni és mindössze 100 ezer forint erejéig. Így nem írtuk alá a szerződést — tájékoztatott Lázár Jenő, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának beruházási főelőadója.

A Csongrád megyei tanács végrehajtó bizottsága július 20-án lezárta az iskolaépítés vitáját. Határozatban kötelezték az építővállalatot, hogy még ebben a hónapban kezdje meg a pusztaszeri iskola építését, az idén 500 ezer forintot használjon fel. A befejezés határideje: 1966. augusztus 15. Ezek után bizton remélhetjük, hogy a sok ígérgetés után jövő év augusztusában új iskolát avathat Pusztaszer népe.

Balogh Ödön

HOLNAP ESTE

Ünnepi hangverseny a Dóm téren

A Szegedi Szabadtéri Játékok monumentális színpadán tegnap este harmadízben mutatták be a londoni Harlequin-balletteggyüttes közreműködésével John Gregory rendezésében, William Reid vezénylésével a West Side storyt. A világhírű musicalt kedden is telt ház előtt vitte színre a Norman McCann által szervezett angol staggione együttes. Az előadásra az ország minden részéből több ezren látogattak a Tisza partjára, s a külföldi látogatók száma is megközelítette a bemutató előadásra érkezettekét.

Holnap, csütörtökön este a Szegedi Ünnepi Hetek műsora keretében ünnepi zenei estre kerül sor. A hangversenyen fellép világhírű zongoraművészünk, *Fischer* Annie háromszoros Kossuth-díjas, kiváló művész. Szólóénekkel működik közre *Simándy* József Kossuth-díjas kiváló művész, valamint a Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekara és énekkara, *Lehel* György karmester irányításával. A zenerajongó közönség Beethoven III. Leonóra nyitányát és Esz-dúr zongoraversenyét, valamint Kodály Psalmus Hungaricusának tolmácsolását hallhatja.

Mint ismeretes, Beethoven III. Leonóra nyitánya egyike a Fidelió című opera elé írt nyitányoknak. A ragyogó zeneszerző-zseni négy ilyen változatot komponált az opera elé, de talán egyik sem fejezi ki ilyen drámai hevülettel és zenei monumentalitással az opera eszmei mondanivalóját, mint éppen a III. nyitány.

A Magyar Zsoltárt, a Psalmus Hungaricust Kodály 1923-ban, Pest és Buda egyesítésének 50. évfordulója alkalmából írta. A maga módján az akkori reakciós rezsim elleni lázadásként, a szabadságra való ösztönzésként, a felháborító szociális igazságtalanságok elleni bújtó műként komponálta ezt a monumentális művet legnagyobb élő zeneszerzőnk. E műve a szabadtéri játékok előző szakaszában már szerepelt az itteni programban.

Orgonahangverseny a Dómban

Lehotka Gábor és *Trajtler* Gábor koncertezett hétfőn este a szegedi Dómban.

Lehotka műsorában *Bach* f-moll *Preludium és fúgáját* és Esz-dúr *Trió-szonátáját*, majd *Szőnyi* Erzsébet *Három Orgona-darabját* és C. *Franck Finale* című kompózícióját hallottuk. A fiatal művész *igen jó virtuózkészséggel rendelkező orgonista.* Nagy tempóban is könnyen fogja össze a zenei anyagot — ami orgonajátékban, a térben távolieső hangforrások miatt igen komoly feladat — azonban a mostani koncerten mintha nem mindig találta volna meg azt a tempót, amely a teremben életszerű, egészséges muzsikát szülhetett volna

Trajtler Gábor játéka *kiegyensúlyozottabbnak, érettebbnek* tűnt. Nagyon szép regisztrálással és frazírozással játszotta C. Franck *a-moll Koráljját*, s plasztikusan a *Reger Fantázia és fúgá*-t. *Gárdonyi Zoltán Partitájá*ban egy-két helyen ugyan „könnyűzenésnek" éreztük a regisztrálást, de feledtette ezt *Liszt B-A-C-H Fantázia és fúgá*-jának nagyon jól összefogott, ízléses előadása.

V. I.

Kitüntették a hangszergyár törzsgárdáját

A második fél évben megnövekedtek a feladatok

Kedves kis ünnepséget rendeztek tegnap, kedden délután a Szegedi Hangszergyárban. Miután a vállalat párttitkára, Korom Istvánné megemlékezett alkotmányunk születésnapjáról, Kispál Jenő igazgató az üzem fennállása óta első ízben törzsgárda-jelvényeket és jutalmakat adott át azoknak a dolgozóknak, akik több mint öt, illetve tíz éve egyhuzamban részesei voltak a vállalat szép eredményeinek, fejlődésének. Apró figyelmesség volt, de a megbecsülést jelezte a virágcsokor is a kitüntetések mellett. Összesen 83-an kaptak ezüst- és bronzjelvényt, valamint jutalmat. A szakszervezeti bizottság elnöke, Juhász József a társadalmi munkában kiváló 23 aktivistának ajándékkönyveket nyújtott át.

A gyár alig 170 dolgozója közül ily módon több mint százan részesültek jutalomban a tegnapi ünnepségen, melyen még a tapasztalatcserén itt-tartózkodó budapesti Minőségi Hangszerkészítő Ktsz öttagú küldöttsége is részt vett. Szó esett természetesen a termelési feladatokról is, hiszen a hangszergyár dolgozóinak az év második felében 600 ezer forinttal nagyobb értékű munkát kell végezniük, mint az elsőben. Ismeretes, hogy az üzem húros, pengetős hangszerei a Szovjetuniótól az Egyesült Államokig öregbítik a szegedi ipar hírnevét.

Hajóslegényeket felveszünk

Jelentkezni a Folyamszabályozó és Kavicskotró V. szegedi kirendeltségénél Dózsa György u. 5. sz. alatt.

K 14

Felvételre keresünk 8—10 éves gyakorlattal erősáramú

villanyszerelőket

Fizetés megegyezés szerint!

Jelentkezés: Rostkikészítő Vállalat központi javítóműhelyében Szeged, Béke utca 11—13. szám.

X S 105 784

MÉG 2 NAPIG TART NYITVA A KLAUZÁL TÉRI BEMUTATÓ TEREMBEN AZ

új kozmetikai termékek kiállítását,

ahol az ez évben megjelent és az 1966-ban forgalomba kerülő CAMEA sorozatot az ünnepi játékok közönségének mutatja be először kozmetikai iparunk. Az új termékek kis mennyiségben a kiállításon megvásárolhatók. — Díjtalan tanácsadás és arckezelés! — A kiállításra mindenkit szeretettel meghív az *Élelmiszer- és Belker. Min. Vegyi Főosztálya.*

S 4722

A modern otthon egyik legfontosabb tartozéka! OTP hitelakcióban is kapható!

MH Bp.4136